

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกระแสธรรมชาตินิยม ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตและการบริโภคของคนที่หันมาสนใจในสุขภาพมากขึ้น การเผยแพร่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของชาตามสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดกระแสการตอบรับการบริโภคชาเพิ่มขึ้น ชาเป็นเครื่องดื่มที่มีผู้ดื่มมากที่สุดในโลกรองจากน้ำ เพราะมีประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยกลุ่มผู้บริโภคส่วนหนึ่งเดิมเป็นกลุ่มผู้บริโภคน้ำอัดลม กาแฟ หันมาบริโภคชาเป็นการทดแทน จึงทำให้ตลาดกลุ่มบริโภคน้ำชามีการขยายตัวมากขึ้น

ชานอกจากจะเป็นเครื่องดื่มที่ทำให้ร่างกายรู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า ลดอาการตึงเครียดจากการทำงานหนักแล้ว ชายังอุดมไปด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ การดื่มชาช่วยป้องกันฟันผุได้ เนื่องจากฟลูออไรด์ในน้ำชาจะช่วยเคลือบฟันให้แข็งแรง ชาที่ไม่ผ่านการหมัก เช่น ชาขาว และชาเขียว ยังอุดมไปด้วยวิตามินต่าง ๆ และสารในกลุ่มโพลีฟีนอล (Polyphenols) ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสารต่อต้านอนุมูลอิสระ (Antioxidant) จึงเชื่อว่าการดื่มชาจะช่วยป้องกันโรคและความบกพร่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุมูลอิสระ (Free Radical) เช่น มะเร็ง โรคไขมันอุดตันในเส้นเลือด โรคหัวใจและโรคอัลไซเมอร์ นอกจากนี้ยังพบว่าชามีฤทธิ์เป็นสารปฏิชีวนะสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียหลายชนิด จึงสามารถลดอาการอักเสบและติดเชื้อในช่องปากได้ (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2547)

ประเทศไทยมีการปลูกชาในเขตภาคเหนือ ผลผลิตที่ได้ใช้ในการบริโภคในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ชาเป็นพืชที่ทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี ศัตรูพืชน้อย ดูแลรักษาง่าย สามารถปลูกเป็นพืชเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง พันธุ์ที่ส่งเสริมปลูก เช่น อัสสัม ชิงชิ่งอุหลง ชิงชิ่งตาฟ้าง อุหลง ก้านอ่อน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกชาประมาณ 97,000 ไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2547)

จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ปลูกชามากที่สุดถึง 52,015 ไร่ โดยมีอำเภอที่ปลูกชา 9 อำเภอ จากทั้งหมด 18 อำเภอ และอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกชามาก 3 อันดับแรก คือ อำเภอแม่ฟ้าหลวง มีพื้นที่ปลูกจำนวน 17,604 ไร่ อำเภอแม่สรวย มีพื้นที่ปลูกจำนวน 17,398 ไร่ และอำเภอเวียงป่าเป้า มีพื้นที่ปลูกจำนวน 13,372 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย, 2548)

ชาอุหลง (Oolong Tea) เป็นชาสายพันธุ์ชาจีน (Chinese Tea) ชื่อวิทยาศาสตร์ Camellia Sinensis Var. Sinensis มีลักษณะลำต้นเป็นพุ่มเตี้ย สูงประมาณ 2 – 3 เมตร ใบมีสีเขียวเข้มขนาดเล็ก

ยาวแคบตั้งตรง ขนาดใบยาว 3.8 – 6.4 เซนติเมตร ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย เส้นใบมองเห็นไม่ชัด ข้อถี่ ปล้องสั้น ทนทานต่ออุณหภูมิต่ำและสภาพแวดล้อมที่ผันแปรได้ดี สายพันธุ์ที่นิยมปลูกจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องที่ เช่น อุหลงเบอร์ 12 และ อุหลงก้านอ่อน เป็นต้น ชาวอุหลงมีประโยชน์ในการช่วยลดความอ้วนและอาการท้องผูก โดยจะช่วยละลายไขมันและช่วยในการย่อยอาหารและลดประจุ (Discharge) ในปัสสาวะ (กรมส่งเสริมวิชาการเกษตร, 2538)

ชาวอุหลงเจริญเติบโตได้ดีบนที่สูงตั้งแต่ 200 – 2,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลและอากาศค่อนข้างเย็นคือประมาณ 25 – 30 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,140 – 1,270 มิลลิเมตรต่อปี จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ราบเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ 400 เมตร จึงเหมาะมากต่อการปลูกชา (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2547) โดยปัจจุบันจังหวัดเชียงรายได้ผลักดันชาให้เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัด

เนื่องจากชาจะเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ สามารถส่งไปขายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกชาอุหลงใน

อำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกชามากที่สุด
อันดับแรกของจังหวัด

ตารางที่ 1 - 1 แสดงพื้นที่ปลูกชาของจังหวัดเชียงราย

ลำดับที่	อำเภอ	พื้นที่ปลูกชา (ไร่)
1	แม่ฟ้าหลวง	17,604
2	แม่สรวย	17,398
3	เวียงป่าเป้า	13,372
4	เมือง	1,559
5	แม่ลาว	1,217
6	แม่จัน	515
7	เชียงแสน	270
8	กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง	40
9	กิ่งอำเภอดอยหลวง	40
	รวม	52,015

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2548

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบต้นทุนของการปลูกชาอูหลงในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อให้ทราบผลตอบแทนของการปลูกชาอูหลงในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์

ชาอูหลง คือ ชาสายพันธุ์ชาจีน (Chinese Tea) ลำต้นเป็นพุ่มเดี่ยว ใบมีสีเขียวเข้มขนาดเล็ก ขาวเคลือบตั้งตรง ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย เส้นใบมองเห็นไม่ชัด ข้อถี่ ปล้องสั้น

ต้นทุน คือ รายจ่ายที่ต้องจ่ายไปเพื่อซื้ออุปกรณ์และเพื่อการดำเนินงานในแต่ละปี

ผลตอบแทน คือ รายได้สุทธิที่ได้รับจากการขายใบชาอูหลงสด หลังหักต้นทุนทั้งสิ้นในการปลูกชาอูหลงตลอดอายุโครงการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกชาอูหลงในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
2. เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้ที่สนใจในการปลูกชาอูหลงในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย และสำหรับผู้สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป